

ผลของกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้สึกรักมีภาระและความผาสุกในชีวิต
ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม

อรรวรรณ แผนคง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ

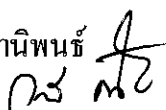
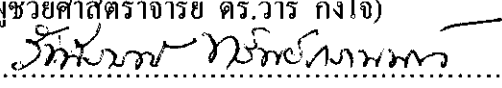
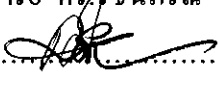
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

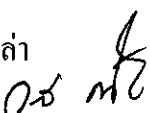
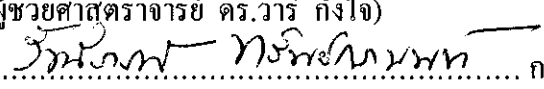
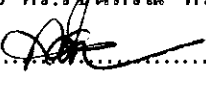
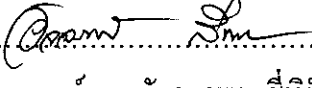
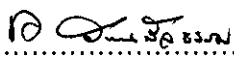
พฤษภาคม 2547

ISBN 974-383-525-3

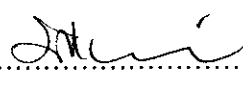
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์
ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางอรรณพ แผนคง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)
 กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังกรพร สิริรุ่งวงศ์)
 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กุหลาบ รัตนสังขธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)
วันที่ 13 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารี กังใจ ซึ่งเป็นประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม กรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ และเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการ ตรวจสอบและแก้ไขในข้อเสนอนี้ต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ จึงใคร่ขอกราบ ขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะที่ดีในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ รุ่งนิรันดร์ ประดิษฐ์สุวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพันธุ์ สาสัตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพร สิริวิทยวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีรัตน์ ตั้งวรพงษ์พนา และ คุณคงปรารถนา พิศาลสารกิจ เป็นอย่างยิ่งที่ กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา แบบประเมินความรู้สึกรู้สึกมีภาระ โปรแกรมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง และคู่มือการดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมที่บ้าน

ขอขอบพระคุณนายแพทย์ยุคล กาญจนรักษ์ แพทย์ประจำโรงพยาบาลอินทร์บุรี จังหวัด สิงห์บุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจผลการคัดกรองร่วมกับให้การวินิจฉัยภาวะสมองเสื่อม เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยเป็น อย่างดี

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ตำบลทองเอน ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ตลอดระยะเวลาในการทดลอง รวมทั้งขอบพระคุณกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเข้าร่วมการทดลองจนเสร็จสิ้นการทดลอง

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ให้การสนับสนุนทุนการทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ และกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และขอบคุณ คุณสมชาย แผนคง เป็น อย่างยิ่ง ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอด จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ ด้วยดี คุณประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบให้แก่ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทั้งที่ได้ กล่าวและมีได้กล่าวถึงในที่นี้ทุก ๆ ท่าน

44910277 : สาขาวิชา : การพยาบาลผู้สูงอายุ ; พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ)

คำสำคัญ : กลุ่มช่วยเหลือตนเอง / ความรู้สึกมีภาระ / ความผาสุกในชีวิต / ผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม

อรวรรณ แผนคง : ผลของกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้สึกมีภาระและความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม (EFFECTS OF SELF-HELP GROUP ON PERCEIVED BURDEN AND WELL-BEING OF CAREGIVERS OF THE ELDERLY PERSONS WITH DEMENTIA) อาจารย์ที่ปรึกษา : วาริ กังใจ, พย.ค., รัชนิกรณ์ ทรัพย์กรานนท์, Ph.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ค., 97 หน้า. 974-383-525-3

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว เพื่อศึกษาผลของกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้สึกมีภาระและความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุซึ่งได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะสมองเสื่อม และมีคุณสมบัติตามที่กำหนด จำนวน 10 ราย กลุ่มทดลองได้รับการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง โดยมีระยะเวลาในการเข้ากลุ่มทั้งสิ้น 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นไปแล้ว 4 สัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ความรู้สึกมีภาระ และแบบประเมินความผาสุกในชีวิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียววัดซ้ำ และการเปรียบเทียบเชิงพหุคูณด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมที่ได้รับการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีภาระระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์ต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกมีภาระต่ำกว่าระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมที่ได้รับการเข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเองมีคะแนนเฉลี่ยความผาสุกในชีวิตระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยความผาสุกในชีวิตสูงกว่าระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

44910277 : MAJOR : GERONTOLOGICAL NURSING ; M.N.S. (GERONTOLOGICAL NURSING)

KEYWORDS : SELF-HELP GROUP / PERCEIVED BURDEN / WELL-BEING / CAREGIVERS OF THE ELDERLY WITH DEMENTIA

ORAWAN PANKONG : EFFECTS OF SELF-HELP GROUP ON PERCEIVED BURDEN AND WELL-BEING OF CAREGIVERS OF THE ELDERLY PERSONS WITH DEMENTIA.

THESIS ADVISORS : WAREE KANGCHAI, D.N.S., RARCHARNEEPORN SUBGRANON, PH.D., PAIRAT WONGNAM, PH.D. 97 P. ISBN 974-383-525-3

This quasi-experimental study aimed to investigate the effects of self-help group on perceived burden and well-being of caregivers of the elderly persons with dementia. The study samples comprised ten caregivers of the elderly persons with clinical dementia is sample population was assigned to participate in the self-help group program once a week for six consecutive weeks. The data was collected by means of interview guide to obtain information on the burden of caregivers of the elderly persons with dementia. The questionnaire was also employed in this study to evaluate the elderly persons well-being. Such data were obtained before the experiment, immediately after the experiment, and four weeks after the experiment. The data were, then, analyzed by means of descriptive statistics using frequencies, percentages, mean, and standard deviations, and by analytical statistics, including, one-way analysis of variance with repeated measures and LSD method.

The findings could be summarized as follows :

1. The study caregivers participating in the self-help group perceived less burden in taking care of the elderly persons with dementia immediately after the experiment and four weeks after the experiment in comparison to the period prior to the experiment ($p < .01$). The after-four-weeks self-help group participated were significantly lower than immediately after the experiment ($p < .01$).
2. The study caregivers participating in the self-help group increase well-being in taking care of the elderly persons with dementia. Immediately after the experiment and four weeks after the experiment in comparison to the period prior to the experiment ($p < .01$). The after-four-weeks self-help group participated were significantly higher than immediately after the experiment ($p < .01$).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามในการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัยและเหตุผลสนับสนุน.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ.....	13
ผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม.....	19
ความรู้สึกรักมีภาระของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม.....	27
ความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม.....	29
กลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....	32
ผลของกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อความรู้สึกรักมีภาระและความผาสุกในชีวิต.....	38

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	47
การทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
การอภิปรายผลการวิจัย.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	81
ภาคผนวก ก.....	82
ภาคผนวก ข.....	84
ภาคผนวก ค.....	91
ภาคผนวก ง.....	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	97

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	55
2 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของความรู้สึกลี้ภัยภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และระยะหลังการ ทดลอง เสร็จสิ้น 4 สัปดาห์.....	57
3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกลี้ภัยภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ วัดซ้ำ (repeated measures analysis of variance)	58
4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้สึกลี้ภัยภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น ทันที และระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์ เป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการ เปรียบเทียบเชิงพหุคูณด้วยวิธี LSD.....	59
5 ข้อมูลและค่าสถิติพื้นฐานของความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และระยะหลังการ ทดลอง เสร็จสิ้น 4 สัปดาห์.....	61
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแล ผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น ทันที และระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบวัดซ้ำ (repeated measures analysis of variance).....	62
7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความผาสุกในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ภาวะสมองเสื่อม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้นทันที และ ระยะหลังการทดลองเสร็จสิ้น 4 สัปดาห์ เป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิง พหุคูณด้วยวิธี LSD.....	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 รูปแบบการทดลอง.....	42
3 แผนการดำเนินการวิจัย.....	52
4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกรักมีภาระของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมและ ระยะเวลาในการทดลอง.....	60
5 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจในชีวิตของผู้ดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมและ ระยะเวลาในการทดลอง.....	63